Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

HE 11/2023 vp Hallituksen esitys eduskunnalle työttömyysturvaa, julkisia työvoima- ja yrityspalveluja sekä palkkaturvaa koskevien lakien muuttamista koskevaksi lainsäädännöksi

Tampereen kaupunki kiittää eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaa mahdollisuudesta tulla kuulluksi ja mahdollisuudesta antaa kirjallinen lausunto asiassa.

Työttömyysturvalakia koskevat muutosesitykset

Pätevä syy jättää toteuttamatta työnhakusuunnitelmaa

Ehdotettu muutos tarkoittaa, että kokoaikaisessa palkkatukityössä olevaa tulisi koskemaan sanktio työnhakuvelvoitteen noudattamatta jättämisestä. Työnhakuvelvoite asetettaisiin noin kuukautta ennen palkkatukityöjakson päättymistä. Tampereen kaupunki kannattaa muutosta, koska on tärkeää nopeuttaa palkkatukityössä olevien asiakkaiden työllistymistä avoimille työmarkkinoille. Lisäksi esitetty muutos saattaisi kannustaa kokoaikaiseen palkkatukityöhön lähteviä asiakkaita päättämään työnhakunsa.

Oikeus työttömyysetuuteen työllistämistä edistävien palvelujen ajalta

Lainkohta liittyy tilanteeseen, jossa on tulkittu työllistymistä edistävän palvelun aikana tullutta sanktiota kahdella eri tavalla. Tampereen kaupunki pitää esitettyä muutosta tarpeellisena ja näkee sen selkeyttävän tilannetta.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettua lakia koskevat muutosesitykset

Työttömän määritelmä

Tampereen kaupunki katsoo, että on hyvä muuttaa työsuhteen aikana aloitettujen päätoimisten, työssäolon perusteella sivutoimiseksi katsottujen opintoja opiskelevien työllisyysstatusta niin, että he ovat tasavertaisia työttömien henkilöiden kanssa. Lain voimaatulo takautuvasti 1.1.2023 on kannatettava, koska valtakunnallisesti tätä on voitu tulkita monin eri tavoin. Tampereen kaupunki kannattaa lain takautuvaa voimaantuloa myös siksi, jotta mahdolliset palveluihin ohjaukset eivät tuota takautuvia selvittelyitä asiakkaille.

Työnhakuvelvollisuuden asettamatta jättäminen

Tampereen kaupunki katsoo, että työnhakuvelvoitteen asettaminen ennen opintojen alkua on perusteltua, koska työllistymisen pitää olla aina ensisijaista kouluttautumiseen nähden. Työttömyysetuudella omaehtoisia opintoja opiskelevien tulee hakea työtä myös opintojen aikana. On hyvä, että muutos koskettaa myös työvoimakoulutusta ja kotoutumiskoulutusta, vaikkakaan työvoimakoulutuksen aikana ei asiakkailla ole työnhakuvelvollisuutta.

Työnhakijan velvollisuus antaa tietoja opintojen etenemisestä

Tampereen kaupunki pitää hyvänä, että lainkohdan kirjausta lievennetään siten, että myös työvoimaviranomainen voi tarkistaa asiakkaan opintojen etenemisen. Tähän liittyen myös kuntakokeiluille toivotaan pääsyä Koski-palveluun, mikä joustavoittaisi opintojen seurantaa, mikäli asiakkaalta ei tarvittavia tietoja saada. Rekisteritietojen hyödyntäminen on asiakaslähtöistä ja nopeuttaa asioita.

Työ- ja elinkeinotoimiston tiedonsaantioikeus

Tampereen kaupunki kannattaa vahvasti tiedonsaantioikeutta työllistymistä tukevien palvelun tuottajilta ilman asiakkaan antamaa suostumusta. Muutos lisää ja joustavoittaa työvoimaviranomaisen ja palveluntuottajien yhteistyötä asiakkaan auttamiseksi. Samalla saadaan kattavampaa tietoa asiakkaan osaamisesta, työllistymisen esteistä, tuen tarpeista ja tilanteista palvelun aikana. Tampereen kaupunki toivoo, että välttämättömät tiedot katsottaisiin tässä kohtaa laajemmaksi asiaksi kuin palveluihin ohjaamisen vaiheessa on tulkittu. Palveluun ohjatessa välttämättömät tiedot on tulkittu siten, että työvoimaviranomainen on voinut toimittaa palveluntuottajalle vain asiakkaan nimen ja yhteystiedot, jolloin palveluntuottaja on joutunut käyttämään palvelun toteutustunteja asiakkaan kokonaisvaltaiseen alkukartoittamiseen, koska tietoa asiakkaan palvelupolun tavoitteista, työllistymisen haasteista ja toivotusta palvelun sisällön räätälöinnistä ei ole saatu palveluntuottajalle luovuttaa. Tällä toimintamallilla hukataan resursseja eikä toiminta tue nopean, asiakaslähtöisen ja kustannustehokkaan palvelun periaatteita. On tärkeää, että välttämättömät tiedot tulkitaan laajasti asiakkaan palvelutarpeen ja tilannekuvan selvittämiseksi.

Asiakastietojen käsittely

Tampereen kaupunki katsoo, että on selkeätä erotella työvoimapoliittiset lausunnot ja muut asiakkaiden tilanteita koskevat ilmoitukset toisistaan lain sanamuodoin. Lisäksi se, että erilaisia asiakasta koskevia lausuntoja ja ilmoituksia voidaan arkistoida asiakastietojärjestelmään, on hyvä asia. Se poistaa asioiden käsittelytarpeen muissa, esimerkiksi asianhallintajärjestelmissä ja lisäksi asiakastietojärjestelmä on tietoturvallinen tapa viestiä mm. maksajien kanssa asiakkaiden tilanteista. Tampereen kaupunki pitää tärkeänä, että muutos koskee myös asiakkaita, joista on tarpeen ilmoittaa esimerkiksi siitä, ettei työnhaku ole

voimassa tai jotka eivät koskaan ole olleet työnhakijoina, jotta lainsäädäntöön ja teknisiin järjestelmiin ei jää aukkoja minkään kohderyhmän osalta.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annettua lakia koskevat muutokset

Tampereen kaupunki katsoo, että toimivallan myöntäminen vakiintuneeseen käytäntöön selkeyttää eri toimijoiden rooleja lausuntojen antamisessa. Lisäksi on perusteltua lisätä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain 15 §:n 2 momentissa säädettyyn asetuksenantovaltuuteen maininta vuorotteluvapaalaissa tarkoitetuista työvoimapoliittisista lausunnoista.

Palkkaturvalakia ja merimiesten palkkaturvalakia koskevat muutokset

Koska 1.1.2025 palkkaturvan toimeenpanoon liittyvät tehtävät siirtyvät kehittämis- ja hallintokeskukselle, on perusteltua muuttaa lain sanamuotoja ja lisätä kyseiseen kohtaan myös kunnat työvoimaviranomaisina.

Työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annettua lakia koskevat muutokset

Työttömän määritelmä

Tampereen kaupunki katsoo, että on hyvä muuttaa työsuhteen aikana aloitettuja päätoimisia, työssäolon perusteella sivutoimiseksi katsottuja, opintoja opiskelevien työllisyysstatusta niin, että he ovat tasavertaisia työttömien henkilöiden kanssa.

Lain voimaatulo takautuvasti 1.1.2023 on kannatettava, koska valtakunnallisesti tätä on voitu tulkita monin eri tavoin.

Työvoimapoliittisten lausuntojen antaminen

Tampereen kaupunki kannattaa sitä, että Uudenmaan TE-toimisto voi jatkossa antaa lausuntoja 1.1.2024 lähtien myös kuntakokeilun kuntien asiakkaiden osalta tarvittaessa. Prosessitehokkuus ja asiakaslähtöisyys ovat tärkeitä toiminnan periaatteita ja tällä tavoin lausuntojen antamiseen ei tule turhia viiveitä. Toimivallan myöntäminen vakiintuneeseen käytäntöön selkeyttää eri toimijoiden rooleja lausunnon antamisessa.

Asiakastietojen käsittely työllistymistä edistävässä monialaisessa yhteispalvelussa

Tampereen kaupunki pitää hyvänä mahdollisuutta antaa Typpi-oikeudet myös kuntayhtymille.

Muuta lausuttavaa

Tampereen kaupunki pitää hyvänä, että työ- ja elinkeinoministeriö on seurannut nykyisen lainsäädännön muutostarpeita ja halunnut selkeyttää ja tarkentaa työttömyysturvaa ja julkisia työvoimapalveluita koskevaa lainsäädäntöä ja korjata lainsäädännössä havaittuja virheitä ja epäloogisuuksia. Tampereen kaupunki haluaa kuitenkin edelleen nostaa esiin pohjoismaiseen työnhakumalliin ja työnhakuvelvoitteisiin liittyvän ison

byrokratian. Asiakaspalveluhenkilöstön työaika kohdentuu entistä enemmän asiakkaan käyttäytymisen tarkisteluun eikä aikaa jää työnantajien ja työnhakijoiden kohtaannon edistämiseen ja työmarkkinoiden osaajatarpeiden ratkomiseen.

Tampereen kaupunki toivoo, että jo vuonna 2024 voidaan joustavoittaa hallitusohjelman kirjauksien mukaisesti palveluprosesseja ja lisätä harkintaa. Suunta työllistymisen ensisijaisuuteen ja painotus työnhakuun on oikea ja erittäin kannatettava, mutta asiakkaan työnhakukäyttäytymisen seuranta pitäisi hoitaa digitaalisten tekoälypohjaisten järjestelmien avulla eikä asiakaspalveluhenkilöstön työllä.

Tampereen kaupunki kannattaa erityisesti palveluekosysteemissä toimivien tahojen tiedonsaannin ja yhteistyön lisäämistä laajentamalla tiedon luovutusmahdollisuuksia nykyisestä eri toimijoiden välillä. Työvoimaviranomaisien mahdollisuuksia luovuttaa tietoa tulisi vielä merkittävästi laajentaa oppilaitoksille sekä välityömarkkinoiden, palveluntuottajien ja yksityisen työnvälityksen toimijoille. Nykymallissa asiakas joutuu kertomaan alusta asti samat asiat eri toimijoille. Tämä ei edistä asiakaskokemusta eikä ole millekään toimijalle kustannustehokasta.

Lisäksi Tampere kaupunki nostaa esiin, että työllisyydenhoitoa koskevaan lainsäädäntöön on tulossa paljon muutoksia ja uuden hallitusohjelman linjaukset vaikuttavat muun muassa työttömyysturvaan. On noussut huoli, että onko eri lakimuutokset yhteensovitettu tarkoituksenmukaiseksi, asiakasta työllistymiseen kannustavaksi kokonaisuudeksi. Pahimmillaan lakimuutokset voivat heikentää asiakkaiden halukkuutta ja mahdollisuutta vastaanottaa työtä. Kuntien näkökulmasta on riski, että jos kokonaisuus ei toimi eikä asiakkaiden työnhakuaktiivisuus lisäänny, kuntien kustannukset nousevat merkittävästi.

Lisätietoja Sari Pirttiluoto
erityisasiantuntija
Tampereen kaupunki
p. 044 431 4229
etunimi.sukunimi@tampere.fi